

Olvasók fóruma

Kedves Szerkesztők!

A júniusi számmal ismét megörvendeztetetek. Hogy is mondjam? Íve van a számnak, vagy az ornitológusok szavával: röpte. Már a címlap rodeni „gondolkodója” sem akármilyen, és a csipkék: egy-egy mandala, egy-egy láthatatlan hálózat...

A cikkek sora mintha az erőszakról, az erőszakmentességről, az erőszaktól való a szabadságról szólna, de ez csak kiindulás. Már Farkas József írása is magáról az emberről kérdez: „Kicsoda az ember? Milyen a még (már) nem manipulált ember?” És szépen kibontja az okokat, amelyek kultúránkban évszázadokon át változatlanul továbbadódnak a nevelés – a manipulálás – által. *Mi a baj a szeretetüggyel?* – kérdezi, és ahhoz a Kierkegaard-hoz fordul, aki – többek mellett – a legmesszebb jutott az ember valóságának megértésében. *Végtelen adósságba bonyolódtam valakivel* – mondja Kierkegaard a szeretet jelentéséről. Milyen ismerős a gondolat, pedig alig ismerem K-t. Hála című írásomban pont erről a végtelen adósságról írtam. A törlesztés hogyanjáról és nehézségeiről. *Nincs miből törleszteni* – írja a szerző. Nem gyűlik össze az a bizonyos anyag, amivel törleszteni egyáltalán lehetséges. A szerző megáll a ténynél, és rácsodálkozik, hogy Isten örökkévaló szeretettel szeret. És azt mondja: az ő módján kell szeretni. Na, de az évszázados hibás nevelés ellenére? Hogyan? – kérdezhetnénk mi, akik már sok mindennel próbálkoztunk.

Hartmut Meesmann távolságtartást javasol. *Aktív odafigyelés a másokra* – az ellenségre – , *belátni, hogy a folyamatok fontosabbak, mint az eredmények* – írja. Persze ő nem az emberről beszél, hanem politikusokról – általában. Arno Gruen a foci-szurkolókkal (huligánok) példálózik: *ezek az emberek nem képesek jelentőséggel felruházni létüket* – írja. Nagyon szépen kibontakozik írásából, hogy: *Nem, így nem mehet tovább!* Talán az ennek a mély válságnak az értelme, hogy egyre szélesebb körben váljon nyilvánvalóvá ez a felismerés: a világosság hiánya – *saját kétségbeesésünk, félelmeink, gyávaságaink, fájdalmaink*. Társadalmi feladatnak itéli ennek megoldását – mert nem olvasta, nem olvashatta előtte Farkas József cikkét.

Holger Schlageter az örök áldozatokat – furcsa példák sora: politikusok, foci-drukkerek, örök áldozatok – hozza példának, és megállapítja: *az útnak az elején a közvetlen szembesülés és a konfliktus szakasza áll – az pedig fájdalmas*. Majd a végén összegzéskép-

pen: *...csak remélni lehet, hogy a tanulási szándéka is társul ehhez..., hogy meglássák mások jogait is, és segítsék őket...* Itt ismét eszembe jutott Farkas József írása: Nem vagyunk-e a közös kultúra és nevelés alapján mindannyian „politikuskok, foci-szurkolók és örök áldozatok”, akik nem vállalják az önkéntes szenvedést: meglátni saját valóságunkat? És a javaslatokban még sehol sem jött elő az adósságcsökkenés, csak mindig a valóság tünetei – másoknál.

És aztán kedves, szeretett Imre bácsink óhaja: *Az kellene, hogy az igazi keresztények láthatóan kiemelkedjenek ebből a keresztvívvel meglocsolott pogány tengerből!* Igen. Bejön egy újabb réteg: a keresztvívvel meglocsolott pogányoké. Milyen is a már nem manipulált ember? – kérdezi Farkas József. És lassan azért megjön a válasz lehetősége is Sulyok Gábor írása végén: *Nem arimateai József üres sírja..., hanem a mi életünk és hitünk igazolja a „jézusi megváltást” vagy a föltámadást.*

De a kérdés kérdés marad: Hogyan is jön létre, és milyen is a már nem manipulált ember? Gyurka bácsi – tőle szokatlan módon – szintén belemegy ebbe a „pszichológiai” kérdésbe, bár a siker/sikertelenség témakörén belül. *Önmagammal szemben érvényesített radikalitás* – mondja. És itt cseng vissza Kierkegaard gondolata: *Isten kiüresítette önmagát – Isten végtelen adósságba bonyolódtam velem*. Vagyis, másképpen fogalmazva: végtelen adósságtörlesztésbe kell bonyolódnom Istennel. Gyurka bácsi Jézus ács-szerepkörben betöltött egyéniségkálapálását hozza fel követendő és *életünk legsürgősebb feladata* példájának. *Nagyobb türelmetlenségre van szük-*

ségünk önmagunkkal szemben – írja tőle nagyon is szokatlanul, hiszen személyesen nekem azt mondta egyszer, hogy a felebarát szeretete mellett nem kell Isten szeretetével foglalkozni. Az, annak következtében, magától eljön. Ez más: *alapvetően az első radikalitáson fordul minden*. Ennek eredménye az életünk és magatartásunk, aminek az eredménye, hogy Jánosnak és Jézusnak *tanítványai voltak*. Igen, a „Kéz a kézben elmegyek veled akárhová!” – a *közösség*, de nem a politikusoké, nem a foci-táéké, nem az örök áldozatoké, és még csak nem is a keresztvívvel leöntött pogányoké, hanem az Országot keresőké, akik így épülve építik Isten Országát.

Igen. Talán Bhutánban – meditációs alapon, ha már így nevezik náluk az imádságot, annak mély megértésével és egyéniségformáló erejével – lehetséges a manipuláció elleni harc, bár erősen kétlem, hogy ez társadalmilag szabályozható folyamat lenne. Ott sem mások az emberek, mint itt. A manipuláció csak a mély önismeret és világismeret alapján mérséklődik, akkor sem állandóan, hanem a forráshoz újra és újra visszatérve lehet belőle átmenetileg, majd egyre jobban kiemelkedni. De az alap Jézus szerint is: Szeresd a te Uradat, Istenedet... Ki vagyok én, és hol van bennem az én Istenem, akit önmagamként kell szeretnem?

És akkor befejezésül Pusztai Sándor verse! Talán ez a befejezés fejezi ki a legszebben azt a vágyat, amely nélkül minden korábbi csak szavak cséplése. Ez az a vágy – ha nem nyomja el a mindennapi manipuláció –, amely újra és újra emlékeztethet a hazafelé, az én Istenem felé vezető útra: az adósságcsökkenés útjára, amely nem odaát van, hanem most, itt közöttünk, és bennem, ha rátérek.

Szóval, köszönöm Nektek:

**Farkas István
Budapest**

